

NA POVINNOU VÝUKU PLAVÁNÍ PŮJDOU I PENÍZE Z HAZARDU

O jejím zavedení se uvažuje také v předškolním vzdělávání

Politici začínají podnikat první kroky k tomu, aby se školní plavecká výuka opět stala povinnou součástí vzdělávání na prvním stupni základních škol. Přestože mnoho ředitelů ji zařazuje i na současné bázi dobrovolnosti, situace není optimální.

Z rychlého šetření České školní inspekce provedeného v roce 2013 vyplývá, že výuka plavání se vůbec nerealizuje na osmi procentech základních škol. Avšak otázkou zůstává, jak takováto výuka (40 vyučovacích hodin stanovených ministerstvem školství) ve skutečnosti vypadá.

Z dalších údajů nicméně vyplývá, že přes 90 procent výuky zajišťuje plavecká škola, zbytek pak učitel tělesné výchovy či jiná osoba. V případě plaveckých škol jde zpravidla asi o adekvátní výuku, ale u ostatních?

„Často se setkáváme s tím, že výuka plavání je z finančních důvodů řešena nějakým náhradním způsobem. Například se zvládne během týdenního pobytu na škole v přírodě nebo žáci jdou čtyřikrát na půl dne na koupaliště a mají tak dvacet hodin výuky plavání splněno. A finanční náročnost je tak pochopitelně nižší, než kdyby absolvovali standardní plaveckou výuku,“ sděluje Jiří Vopička, prezident Asociace plaveckých škol.

Pokud jde o jednotlivé typy škol, nejméně se plavání věnují školy speciální – přes

40 procent ho do ŠVP nezařazuje. „Toto číslo je pro mě velkým překvapením, protože věřím tomu, že jsou oblasti a kraje, kde mají speciální a praktické školy, v nichž ředitelé pochopili, že to je třeba jediná dovednost, kterou tyto děti vůbec zvládnou a která jim dělá neskutečně dobře,“ komentuje Ladislav Botek, předseda České unie školního plavání.

Hlavním problémem při realizaci výuky plavání (alespoň v běžných základních školách) je, jak se zdá, dostupnost bazénu od dané školy. Proto asi nepřekvapí, že zatímco v případě menších škol (do sto padesáti žáků) jich nemá plavání 12 procent, u větších (nad 150) jsou to 4 procenta.

Co ale rozhodně překvapující je, že mezi regiony, kde v rámci škol plavou nejméně, patří ty s relativně nejlepší dopravní dostupností, a to Praha a Středočeský kraj, kde plaveckou výuku nemají ve zhruba patnácti procentech škol! Na opačné straně spektra, tedy regiony, v jejichž školách žáci plavou nejvíce, se nacházejí s absencí pod pět procent kraje Pardubický, Královéhradecký a Vysočina. Proč?

Za financování bude plně zodpovídat stát

Na tyto a další otázky je podle ministerstva školství potřeba nejdříve najít odpovědi, aby bylo možné povinnou výuku plavání opět zavést. A vzhledem k tomu, že situace není podle ministerstva nijak závažná, nebylo by dobré celou věc zbytečně uspěchat.

„Sami bychom chtěli, aby se plavecká výuka do budoucna stala přirozenou součástí kurikula a aby byla pokud možno rozšířena na sto procent. Nicméně současný stav vzhledem k tomu, že výuka není povinná, ukazuje, že plavání je ze strany ředitelů škol věnována velká pozornost,“ říká Petr Bannert, ředitel odboru vzdělávání MŠMT, a pokračuje: „Pokud by se školní plavání stalo povinným, v tu chvíli musí stát zaplatit veškeré náklady, které jsou s touto výukou spojené.“

Legislativa a následná praxe to v současné době nastavuje tak, že z normativu ministerstva školství jsou hrazeny výuka plavání, teoreticky i učební pomůcky, zřizovatelé hradí provoz bazénů (vytápění, úklid, čištění vody), případně dopravu, která je však zpravidla záležitostí rodičů.

„Zřizovatelé nikdy neměli problémy s plněním své části závazků. Dokonce i před čtyřmi lety, kdy byly ostatní neinvestiční výdaje na kritické hranici únosnosti, to byli právě zřizovatelé, kteří pomohli udržet systém výuky plavání,“ tvrdí L. Botek.

„Financování jsme připraveni řešit. Nemáme ale nástroj na to, abychom zřizovatelům poskytli finanční prostředky na provoz bazénů a zároveň uhradili i dopravu žáků. Je to z toho důvodu, že každý region a každá škola mají svá specifika, která nelze svázat normativy. Navrhujeme proto specifika daného kraje zohlednit ve zvýšení koeficientu v rámci rozpočtového určení daní a využít je na financování jak provozu bazénů, tak pro případné dojíždění žáků základních škol. Cestu vidíme v komunikaci s ministerstvem financí,“ vysvětluje P. Bannert.

Peníze asi přidá Babišův rezort

„Pokud projde zákon, který se bude týkat herních automatů a hazardu, ministerstvo

Realizace kurzů plavání (v %)

financí je připraveno z předpokládaného výtěžku (dvě a půl až tři miliardy) dát 220 milionů korun na plaveckou výuku," uvádí poslanec Augustin Karel Andrlé Saylor (Úsvit), místopředseda školského výboru, který v dané oblasti vede už řadu měsíců jednání s ministerstvem školství. Na půdě parlamentu také minulý týden uspořádal odborný seminář. Školský výbor tohoto poslance navíc v dubnu pověřil jednáním s MŠMT o zařazení plavání jako povinné součásti výuky na prvním stupni základní školy.

„Podle našeho propočtu bude na plavecký výcvik jezdit přibližně polovina dětí z prvního stupně. A vypočítali jsme, že při dojíždění zhruba padesáti kilometrů by to stálo asi 89 milionů korun. Celkové náklady na plavecký výcvik pro stát by pak byly zhruba 200 až 220 milionů korun," analyzuje A. K. Andrlé.

Také předseda Botek přichází se svými výpočty: „Pokud má být plavecká škola standardní plaveckou školou – zaměstnává své lidi, kteří se průběžně vzdělávají, minimálně ve dvou třetinách na stálý pracovní poměr a je zabezpečena pomůckami – na dvacetihodinovou výuku žáka základní školy je potřeba počítat s tisíci korunami. U dětí mateřských škol je to při patnácti hodinách 750 korun.“

Nejlépe dva roky po sobě a co nejdříve

V současné době výuka školního plavání vychází z vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění vyhlášky č. 256/2012 Sb. Přesnému výkladu příslušných právních předpisů věnovalo ministerstvo školství

metodický pokyn z ledna tohoto roku (viz UN 15/2015). Z něho mimo jiné vyplývá, že pokud škola zařadí do svého ŠVP základní plaveckou výuku, uskutečňuje ji v rozsahu nejméně čtyřiceti vyučovacích hodin, a to během prvního stupně. A zároveň se doporučuje její zařazení ve dvou po sobě jdoucích ročnících po dvaceti hodinách.

„*V roce 2004 osnovy a metodický pokyn říkaly, co by se děti měly naučit a jaká jsou kritéria hodnocení. Jestliže bude výuka plavání povinná, ministerstvo by mělo opět zpracovat něco podobného.*

„Ministerstvo školství tím chtělo říci, že pokud se ředitel školy rozhodne plavání zařadit, měl by vycházet z minimální garance v rozsahu čtyřiceti hodin. Školy je rozkládají do jednotlivých ročníků. Možností, jak výuku rozložit, je několik. Nicméně praxe ukazuje, že nevhodnější rozložení je v rámci dne ve výši dvou hodin, a to do dvou ročníků po dvaceti hodinách," upřesňuje ředitel Bannert.

Velká část škol plaveckou výuku zařazuje do třetího a čtvrtého ročníku, mnoho také do druhého a třetího. Objevují se však už i takové školy, které plavání začleňují dokonce hned do první třídy. Tuto novou praxi jednoznačně podporuje L. Botek. Zkušenosti podle něj přesvědčivě dokazují, že děti v tomto věku nejsou na výuku plavání vůbec malé.

Není ani potřeba měnit legislativu

Svou logiku navíc opírá o předškolní vzdělávání, kde je podle něj pro plavání také prostor (ostatně stále více mateřinek plavat chodí), čímž by se ještě více posílila žádoucí kontinuita ve výuce plavání.

„Novela školského zákona říká, že od 1. 7. 2017 je poslední ročník mateřské školy povinný. Navrhujeme, aby v něm byla povinná i předplavecká výuka minimálně v rozsahu patnácti hodin. Povinná plavecká výuka by pak měla navazovat nad předplaveckou výuku," poznamenává předseda Botek, který si všímá ještě dalšího otevřeného prostoru: „RVP předškolního vzdělávání uvádí, že děti se mají mimo jiné naučit pohybovat i ve vodě. To je očekávaný výstup! Je to tedy pro mateřské školy povinné, nebo ne? Samozřejmě že ale můžeme diskutovat o tom, co to znamená, pohybovat se ve vodě...“

Ani zavedení povinného školního plavání si podle P. Bannerta nevyžádá žádné velké legislativní zásahy: „Zakotvení v legislativě je to úplně nejmenší, co se dá udělat. Jde o dvě cesty: Buď povinné plavání zavést přímo v rámcovém vzdělávacím programu (to je technická záležitost, již lze vyřešit během několika týdnů), nebo prostřednictvím vyhlášky o základním vzdělávání (to je již záležitost měsíců).“

Z postoje ředitele Bannerta na odborném semináři bylo zřejmé, že ministerstvo školství je debatě o tom začít s povinným plaváním již v mateřské škole rozhodně otevřeně.

► I všichni učitelé by měli umět plavat

„Je namístě se pobavit i o tom, jestli by se nemělo proměnit kurikulum ve vztahu k plavecké výuce,“ podotýká P. Bannert.

Zde je vhodné si připomenout, že školní plaveckou výuku lze realizovat v zásadě třemi možnými způsoby: Ředitel může využít služeb plavecké školy, která je zapsána ve školském rejstříku, nebo zvolit subjekt, který v rejstříku zapsán není, anebo si může pronajmout bazén, kam přivede vlastní učitele. (Subvariantu pak představují školy, které mají svůj bazén.) „Velkou výhodou plaveckých škol zapsaných ve školském rejstříku je, že na ně dopadá nejen školský zákon, ale i zákon o pedagogických pracovnících. Zde jsou tak založeny předpoklady a podmínky z hlediska kvalifikace těch, kteří dané vzdělávání realizují,“ upozorňuje P. Bannert.

„Žáci by měli na přijatelné úrovni zvládat minimálně dva plavecké způsoby. Pro děti v tomto věku nejde většinou o žádný velký problém. Problém ale spočívá v tom, že když zvládnou prvních dvacet lekcí a umějí již uplatit nějakou vzdálenost, technicky

většinou ne zrovna nejlépe. Je proto nezbytné, aby proces výuky byl dlouhodobý a aby se opakoval,“ zdůrazňuje J. Vopička.

„V roce 2004 nám osnovy a metodický pokyn dokonce říkaly, co by se děti měly naučit a jaká jsou kritéria hodnocení. Jestliže bude výuka plavání povinná, ministerstvo by mělo opět zpracovat něco podobného. Z toho bychom viděli, k čemu se máme upírat, eventuálně, aby naše práce byla hodnotitelná,“ míní L. Botek.

Ten také kritizuje kvalitu současné vysokoškolské přípravy. K pedagogickým fakultám je pak obzvláště kritická Irena Svobodová z Katedry tělesné výchovy Pedagogické

fakulty Univerzity Karlovy: „Do škol se nám dostávají učitelé, kteří doprovázejí děti na plaveckou výuku a sami jsou plavecky negramotní! Dochází tak k rozporu s metodickým pokynem ministerstva školství, podle něhož jsou tito učitelé zodpovědní za žáky při výuce plavání, ale sami plavat neumějí. Proto by měli všichni uchazeči o studium učitelství prvního stupně projít přijímacím řízením i v oblasti tělesné výchovy. Každým rokem z osmdesáti nebo sta začínajících studentů jich tak čtyřicet neumí plavat! Pokud se ministerstvo školství a děkani pedagogických fakult nad tímto stavem nezamyslí, bude tato situace dále pokračovat. Není možné, aby budoucí učitelky mateřských škol přijímací pohovory z tělesné výchovy dělaly, zájemci o studium učitelství pro první stupeň základních škol však nikoli. Navíc jezdí s dětmi na školy v přírodě a na různé kurzy, kde se mohou dostat do situace, v níž bude třeba zachránit topičiho se žáka.“

„Je zde velmi velká autonomie vysokých škol. A je velice obtížné nějakým způsobem ingerovat do jejich akreditovaných programů. Vysoké školy nemají přijímací řízení jako povinnost. Nemyslím si ale, že přijímací řízení je to rozhodující. Rozhodující je vlastní průběh vzdělávání,“ reaguje ředitel Bannert a doplňuje: „Chceme směřovat k tomu, aby se plavání stalo přirozenou součástí kurikula. Nejdříve je potřeba k tomu vytvořit podmínky. Nerad bych, abychom se dostali do situace, že hned zavedeme povinné školní plavání a ředitelé škol nebudou mít jak to provést. Udělejme proto co nejdříve důkladnou analýzu včetně kapacitních možností a současně řešme financování.“

Zajištění výuky plavání (v %)

Zřizovatel	učitel TV	zaměstnanec plavecké školy	jiná osoba
obec	7,8	93,1	2,5
kraj	19,8	87,1	4,3
státní správa (MŠMT)	44,4	33,3	22,2
soukromník	23,3	73,3	10,0
církev	25,0	75,0	6,3

Inzerce

tip na školní výlet

151 interaktivních exponátů

4600m² školy hrou

VIDA!

ZÁBAVNÍ VĚDECKÝ PARK VIDA! V BRNĚ

www.vida.cz